

словниковому складі сприяє ефективнішому використанню цієї мови в процесах міжнародного обміну інформацією, що підвищує її статус.

Відтак, особливість інтернаціоналізмів як особливої мовної категорії полягає в тому, що вони мають подвійний статус: як одиниці лексичної системи кожної окремої мови і як спільні одиниці всієї мовної спільноти. Іншими словами, вони поєднують одночасно національні та інтернаціональні ознаки, виявляючи свій інтернаціональний характер під час синхронного зіставлення із відповідними аналогами в національних мовах.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Акуленко, В. В. (1988) Основні етапи інтернаціоналізації словникового складу слов'янських мов. *Слов'янське мовознавство*. Київ: Наукова думка. С. 148-167.

2. Розенталь, Д. Э., Теленкова, М.А. (1985) Словарь-справочник лингвистических терминов. Москва: Просвещение.

3. Рыцарева, А. Э. (2002) Прагмалингвистический аспект интернациональной лексики (на материале английского языка). Волгоград.

4. Сवादост, Э. П. (1968) Как возникает всеобщий язык? Москва: Наука.

5. Селіванова, О. (2006) Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія. Полтава: Довкілля-К.

*Муляр Ірина
Дніпро*

ІННОВАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ В МЕБЛЕВІЙ ЛЕКСИКОСИСТЕМІ

Сучасна українська лексика на позначення меблів житлового приміщення перебуває в постійному русі та розвитку. Відгукуючись появою нових номінативних одиниць, меблева лексикосистема реагує на зміни, пов'язані з утіленням новітніх технологій у виробництві меблів та меблевих аксесуарів, застосуванням сучасних матеріалів виготовлення, декорування та оббивки, інноваціями в проектуванні меблів, новими підходами щодо організації побутової сфери. Наразі численні меблеві каталоги, рекламні проспекти, інтернет-ресурси фіксують нові предмети меблів, меблеві аксесуари, матеріали тощо, що потребують означення. Особливу увагу на себе звертають лексеми, не зафіксовані в наявних загальномовних словниках та класифікаторах

меблевої продукції. Тому **актуальності** набуває виявлення новотворів всередині меблевої лексикосистеми. Також важливим є прагматичне завдання – бажання окреслити нові тенденції розвитку меблевої номінації.

Варто зауважити, що тенденція до змін у меблевій лексикосистемі виникає як через вплив зовнішніх, позамовних, чинників, так і через мовні, лінгвальні, процеси. Адже тематична група назв меблів, посідаючи проміжне положення між побутовою і професійною лексикою, у сфері побутового спілкування маніфестує базовий рівень категоризації дійсності, властивий людському мисленню. Водночас меблеві лексеми відбивають уналежнення до кількох професійних галузей – дизайну, торгівлі меблями, виробництва матеріалів виготовлення, індустрії тканин, аксесуарів тощо, саме тому показовою є стилістична диференціація всередині лексикосистеми. Першу спробу найповнішого лексикографічного опису сучасної меблевої лексики відбиває наша праця (І.В. Муляр, І.С. Попова, 2017), водночас потреба укладання загальногалузових та фахових словників залишається актуальною.

Сьогодні для виробників меблів та торговельних організацій актуальним постає бажання найповніше відбити в назві меблевої продукції втілення сучасних тенденцій моди і стилю, окреслити інновації в основних та додаткових технологічних спроможностях, переваги в матеріалах виготовлення, позначити варіанти оббивки та аксесуарів тощо. Це видається цілком зрозумілим, адже сьогодні сфера виробництва та продажу меблів майже цілком перенесена в простори інтернету і нагально потребує розширення, конкретизації та уточнення лексичних ресурсів щодо меблевих лексем.

Споживач, у разі звернення до електронних пошукових систем, натрапляє на багатокомпонентну назву – розгорнуте найменування, подекуди навіть з додатком – мініанотацією до кожного пропонованого предмета меблів, – усе це супроводжено аудіовізуалізацією та демонстрацією його в різних інтер'єрах та варіантах декору. Саме тому в мові виникають такі описові кількаслівні назви меблів – багатокомпонентні словосполучення, які вичерпно характеризують та найповніше презентують рекламований предмет на зразок *двоярусна посудна **шафа** з відкритими полицями; поворотне **крісло** зі шкіряною оббивкою й точеними ніжками; класичне **крісло** з колінним механізмом гойдання, що дозволяє регулювати положення по висоті, куту нахилу; **крісло** ергономічне з поперековим валиком і зручним підголівником*. Зазвичай уживання таких сполук в усному мовленні обмежене через громіздкість та

незручність. Наведені багатокomпонентні словосполучення не відповідають вимогам доступності та лаконічності (короткості, стислості), економії мовних засобів. Сферою їхнього функціонування є мова дизайнерів інтер'єру, фахівців з виробництва меблів, продавців меблевих крамниць, де актуальним залишається здійснення каталогізації продукції, сертифікації за групами однорідної продукції тощо. В умовах непрофесійного спілкування мовець надає перевагу застосуванню лексичних одиниць з нейтральним рівнем конкретності й маркованості.

У сфері номінації сучасних меблевих найменувань поширеним є творення однослівних та складених (дво- та трикомпонентних) назв, що засвідчує прагнення носіїв мови одночасно до короткості, ємності та змістової точності найменування. Серед однослівних утворень значну продуктивність виявляє словотвірний тип із препозитивними іншомовними елементами типу *супер-*, *міні-*, *біо-*, *арома-*. Серед них значне місце посідають префіксоїди **грецького** походження: **авто-** (грец. *autos* – само), напр.: *ліжко-автомат*, *диван-автомат*, **автоматизоване крісло**; **біо-** (грец. *βίος* – життя): **біо**меблі; **мікро-** (грец. *micros* – малий), напр.: **мікро**полиця; **міні-** (грец. *micros* – малий; англ. – короткий, вище колін): **міні-стілець** та **латинського** походження: **вібро-** (лат. *vibro* – коливаюся) – у складних словах указує на зв'язок з поняттям “вібрація”: **вібр**одиван, **вібро**ліжко, **меблі для вібромасажу**; **відео-** (лат. *video* – дивлюсь, бачу): **відео**підставка, **супер-** (лат. *super* – над, зверху, вище): **супер**меблі, **супер**крісло; **ультра-** (лат. *ultra* – за, понад, по той бік, за межами, зверх) **ультра**модні **меблі** тощо. Ці початкові елементи перестали сприймати як кореневі морфеми (твірні основи), і вони перетворилися на словотворчі засоби, що функціонально близькі до префіксів. У поєднанні з ними іменники кваліфікують як прості слова. Поодинокими для українських назв меблів є складні назви, утворені комбінуванням запозичених (навіть не транслітерованих) та власне українських слів: **фіто**меблі, **євро**меблі, **арома**меблі.

Помітне місце серед новітніх похідних утворень посідають семантичні деривати, що постали переважно внаслідок метафоричних перенесень. Це назви предметів меблів з компонентами власних імен (антропонімів, топонімів), що зумовлено інтернаціональним характером рекламної справи, активізацією торговельних відносин, контактами, працею дизайнерів, – усе це відбиває стійкі асоціативні зв'язки носіїв тієї чи тієї мови та культури. Використання вже наявних у мові слів для називання нових виробів є одним із основних принципів номінації в системі сучасних меблів. Цілком закономірним

видається лексико-семантичне словотворення, за якого звукова оболонка твірного слова залишається незмінною, а слово набуває нового значення і стає похідним. Процес семантичного словотворення зводиться до переходу семми слова в окреме слово, формантом є зміна семантики – переосмислення первинних слів: *набір меблів “Харків’янка”*, *набір меблів для кабінету “Амбасадор”*; *комплект меблів “Вівальді”*, *набір меблів для спальні “Афродіта”*, *шафа-вітрина “Герда”* тощо.

Активними у творенні сучасної меблевої лексики є юстапозити. Це іменники зі стрижневим компонентом та прикладкою, які логічно і за змістом поєднані. У таких назвах основним є стрижневий компонент, а постпозитивна прикладка називає одиницю предмета й водночас дає йому іншу назву, наприклад: *стіл-книжка*, *стіл-тумба*, *стіл-топ*, *стіл-трансформер*, *бюро-циліндр*, *підставка-бар* тощо. У наведених юстапозитах один з компонентів служить другою (вужчою, конкретнішою) назвою предмета, вираженою опорним словом. Будують їх за зразком словосполучень прикладкового типу, у яких знаходять мовне втілення гіперо-гіпонімічні або видові зв’язки об’єктів мовної дійсності. Між компонентами наявний синтаксичний зв’язок кореляції, у якому реалізуються апозитивні відношення.

Отже, аналіз сучасних назв меблів житлового приміщення свідчить про значні тенденції в еволюції меблевої лексикосистеми, а саме: уживання однослівних утворень (збільшення кількості композитних найменувань); зростання кількості номенів, утворених шляхом метафоризації; прагнення до короткості та змістовності найменування завдяки утворенню юстапозитів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Муляр, І. В., Попова, І. С. (2017) Словник українських назв меблів житлового приміщення / за ред. проф. І. С. Попової. Дніпро : Ліра.

*Namestyuk Svitlana, Zazulia Iryna
Chernivtsi*

THEORETICAL BASIS OF A NEW INTERPRETATION OF THE PROTOTEXT

In our paper, the theory of TTPI (theory of traditional plots and images) is interpreted as a segment of intertextuality, personosphere, narrative and their postmodern specificity (Neamtsu, 2001, p. 12). The sequels by V. Ruchinsky, V. Kulikov as well by Ch. Aytmatov were